

Rapport Prins Claus Prijzen Commissie 2018 juni 2018

De Prins Claus Prijzen

De Prins Claus Prijzen worden toegekend voor uitzonderlijke verdiensten op het gebied van cultuur en ontwikkeling. De prijzen worden jaarlijks uitgereikt aan personen, groepen of organisaties die met hun culturele activiteiten de ontwikkeling in hun land bevorderen.

In overeenstemming met zijn uitgangspunten honoreert het Prins Claus Fonds relevante bijdragen in gebieden waar de middelen of mogelijkheden tot culturele expressie en creatieve productie beperkt zijn en behoud van cultureel erfgoed in het geding is.

Procedure

Het Fonds benadert cultureel deskundigen uit zijn internationale netwerk om kandidaten voor te dragen. Het bureau onderzoekt de aanbevelingen en raadpleegt experts voor een second opinion.

De Prins Claus Prijzen Commissie komt twee keer per jaar bijeen om de informatie over de genomineerden te bespreken en brengt vervolgens advies uit aan het bestuur van het Prins Claus Fonds.

De Grote Prins Claus Prijs en de overige prijzen worden jaarlijks in december uitgereikt tijdens een ceremonie in het Koninklijk Paleis Amsterdam, in aanwezigheid van leden van de Koninklijke Familie en een internationaal gezelschap van genodigden.

Ook worden de Prins Claus Prijzen aan de laureaten in eigen land overhandigd door de Nederlandse ambassadeurs aldaar.

Prins Claus Prijzen Commissie 2018

Solange Farkas (voorzitter), conservator, São Paulo, Brazilië

Sheika Hoor Al Qasimi, conservator en beeldend kunstenaar, Sharjah, emiraat Sharjah

Defne Ayas, conservator, Rotterdam, Nederland / Berlijn, Duitsland

Tejumola Olaniyan, hoogleraar Afrikaanse en Engelse taal en literatuur, Madison, VS

Manuel de Rivero, architect en urbanist, Lima, Peru

Fariba Derakhshani is coördinator Prijzen Programma en secretaris Prijzen Commissie.

Informatie 2018

Voor de Prins Claus Prijzen 2018 werden 213 mensen benaderd om kandidaten voor te dragen. Er zijn in totaal 85 aanbevelingen binnengekomen, die door het bureau zijn onderzocht. De commissie heeft tijdens haar eerste bijeenkomsten op 16-18 december 2017 een shortlist van 27 kandidaten opgesteld, waarna extra advies werd ingewonnen van deskundigen en adviseurs. Tijdens de tweede ronde, op 15 en 16 mei 2018, heeft de commissie een grondige beoordeling gemaakt van de shortlist-kandidaten. In juni 2018 werden de aanbevelingen voorgelegd aan het bestuur van het Prins Claus Fonds.

Beleid en criteria

Het Prins Claus Fonds huldigt een ruime opvatting van cultuur, waarin een breed scala van artistieke en intellectuele disciplines aan bod komt.

F o n d s

De Prins Claus Prijzen worden toegekend aan kunstenaars en intellectuelen uit waardering voor de buitengewone kwaliteit van hun werk en hun grote verdienste voor de ontwikkeling van de samenleving.

De prijzen zijn bestemd voor personen, groepen en organisaties die voornamelijk gevestigd zijn in Afrika, Azië, Latijns-Amerika en de Caraïben.

Hoogwaardige kwaliteit is een absolute voorwaarde voor de toekenning van een Prins Claus Prijs. Bij de beoordeling van het werk van de laureaten wordt gekeken naar hun professionele en persoonlijke achtergrond, en wordt bepaald in hoeverre hun werk op cultureel en sociaal gebied een positieve bijdrage levert. De Prins Claus Prijzen zijn een blijk van erkenning voor artistieke en intellectuele kwaliteit, voor experiment en vernieuwing, durf en vasthoudendheid. Met deze prijzen beoogt het Fonds inspirerend leiderschap te stimuleren en de positieve invloed van cultuuruitingen op de maatschappij te vergroten.

Aanbevelingen Prins Claus Prijzen 2018

Grote Prins Claus Prijs 2018

Market Photo Workshop Zuid-Afrika Fotografie

Market Photo Workshop (Johannesburg, 1989) is een opleidingsinstituut en cultureel platform, dat de idealen van sociale fotografie uitdraagt. Het bood zwarte Zuid-Afrikanen ten tijde van de apartheid als eerste de gelegenheid en de middelen om fotografie te studeren. Voor de zwarte bevolking was dit een enorme stimulans om vanuit hun perspectief visueel uiting te geven aan de lokale werkelijkheid, om met krachtige beelden discriminatie, onrechtvaardigheid en onderdrukking aan het licht te brengen. Nu, bijna dertig jaar later, ontvangt het instituut jaarlijks 150 tot 200 studenten, allemaal uit minder bevoorrechte milieus – een van de uitgangspunten van de opleiding – en creëert daarmee toegankelijke en betaalbare mogelijkheden in achtergestelde gebieden. In het begin was Market Photo Workshop illegaal. Nu komen er hooggewaardeerde en de meest toonaangevende fotografen vandaan, zoals Zanele Muholi, Jodi Bieber en Sabelo Mlangeni.

Market Photo Workshop werd opgericht door David Goldblatt en wordt nu geleid door Lekgeto Makola. Het is een onafhankelijke, inclusieve non-profit organisatie, die met zijn vernieuwende methodeleer technische vaardigheden en de bevordering van sociaal bewustzijn combineert. Market Photo Workshop zet vraagtekens bij het conventionele denken en is voortdurend bezig de rol van fotografie en zijn uitingsvormen te onderzoeken. De studenten worden aangespoord om zich te verhouden tot de wereld om hen heen. Centraal in alle programma's staan projecten die onafhankelijk denken en onderzoeksvaardigheden bevorderen. De colleges van het bekwame docentenkorps worden aangevuld met lezingen van gastdocenten en workshops door toonaangevende journalisten, fotografen en wetenschappers. Er wordt veel belang gehecht aan individueel mentorschap met bekende fotografen, waardoor er een grotere kennisoverdracht plaatsvindt tussen generaties en er een sterk netwerk is ontstaan waarin iedereen elkaar steunt. Door het bestuderen van multimedia en visuele vaardigheden, journalistieke ethiek, professionaliteit

F o n d s

en ondernemerschap, dat alles aangevuld met stages, kunnen de studenten zich een plek veroveren in de wereld van de fotografie. Alumni worden na hun afstuderen gesteund met een groot aantal openbare programma's, exposities en een Alumnus Prijs, en vaak blijven zij bijdragen aan het curriculum van de Market Photo Workshop en zijn zodoende een voorbeeld voor jongere generaties.

Onder de grote variëteit aan programma's biedt het instituut introductiecursussen, weekendcolleges, een interactieve module over archiveren voor straatfotografen en intensieve startup-cursussen voor opkomende fotografen. Alle fotografische genres komen aan bod en studenten worden aangemoedigd hun eigen stijl te ontwikkelen. Veel afgestudeerden doen onderzoek naar heikele kwesties als staatsgeweld, seksuele politiek, migratie, ontheemding, herinnering en identiteit in een veranderende samenleving, onderwerpen die allemaal deel uitmaken van het leven na de apartheid.

Na dertig jaar revolutionair werk heeft Market Photo Workshop een uitgebreid beeldarchief opgebouwd van uniek historisch en sociaal belang. Om een breed publiek te bereiken en het debat over beeldcultuur en sociale verandering aan te wakkeren organiseert en ondersteunt het instituut fototentoonstellingen in zowel zijn eigen galerie als op andere locaties. Voorts worden er geregeld openbare lezingen, seminars en evenementen georganiseerd en wordt er gewerkt aan regionale contacten en uitwisselingsprogramma's met naburige landen.

Market Photo Workshop wordt gelauwerd vanwege zijn politiek moedige en historisch significante handelen om ten tijde van de apartheid de fotografie toegankelijk te maken voor zwarte Zuid-Afrikanen. Het instituut heeft de radicale geest en idealen, voortgekomen uit de strijd tegen de apartheid, behouden. Het stimuleert kritische beschouwing en zorgt voor een permanente ontwikkeling van de fotografische expressie van sociale misstanden en onrechtvaardigheid. Het creëert een dynamisch onderwijssysteem, waarin de rol van fotografie als proactief medium voor sociale ontwikkeling wordt overgedragen. Het geeft toegang tot essentieel verhaalmateriaal en ondersteunende netwerken, zodat jonge mensen – ook uit achtergestelde en minder bevoorrechte milieus – hun ervaringen kunnen uitbeelden en delen.

Market Photo Workshop wordt gehuldigd omdat het zich al meer dan dertig jaar lang op integere wijze inzet als katalysator en springplank voor talent en met niet aflatende ijver een stem geeft aan generaties bijzondere fotografen.

Prins Claus Prijzen 2018

Adong Judith Oeganda Theater

Adong Judith (Gulu, 1977) schrijft toneelstukken en is film- en theatermaakster. Onverschrokken lokt ze publiek debat uit over zeer omstreden onderwerpen, met als doel de dingen ten goede te keren. Ze doet intensief onderzoek en voert daarbij persoonlijke gesprekken met betrokkenen. Ze studeerde zowel muziek, dans en talen als ook literatuur, film en toneel, en maakt gebruik van een rijk scala aan artistieke en technische vaardigheden, locale talen, overtuigende personages en plaatselijke details om de betrokkenheid van het publiek te stimuleren.

F o n d s

Haar krachtige toneelstuk *Silent Voices* (Zwijgende stemmen, 2012) kwam voort uit haar masterscriptie over het gebruik van dramatherapie als sociaalpsychologische steun aan kindsoldaten van het voormalige Verzetsleger van de Heer. Het stuk vertelt over de verschrikkingen van het twintig jaar durende conflict en uit kritiek op de manier waarop de overheersende etnische groep het vredesproces uitvoert. Het stelt vragen als: Waarom amnestie? Waarom worden de daders ontzien en de slachtoffers genegeerd? Wie moet wie vergeven? Wie heeft het recht te vergeven in naam van de ander? *Silent Voices* speelt zich af in een maatschappij die zich in een proces van overgangsjustitie bevindt en wekt heftige reacties op. Een versie in de locale taal van de conflictgebieden werd zeer goed ontvangen. Het stuk spreekt mensen aan op hun passieve en medeplichtige gedrag en waarschuwt voor problemen in de toekomst als de door oorlog getroffen gemeenschappen geen oog hebben voor rechtvaardigheid. Het vindt zijn weerklank in alle voormalige conflictgebieden in de wereld. Om een groter effect te sorteren zijn de opvoeringen gratis te zien en is er na elke voorstelling een paneldiscussie van een uur met slachtoffers, wetgevers, wetenschappers, mensenrechtenorganisaties en andere ngo's.

Andere toneelstukken van Adong zijn: *Just Me, You and the Silence* (over de strijd om lgbtiq-rechten in Oeganda), *Ga-AD!* (een satire op religieuze politiek, hypocrisie en gender), *A Time to Celebrate* (over locale kinderofferpraktijken), *Holy Maria* (over misleiding door sociale media) en *Blood* (een eigentijdse bewerking van de gruwelen van het kolonialisme¹). Ze schreef scenario's voor film, televisie en radio over hiv- en aidspreventie, gezinsplanning, landmijnen en mensenrechten. Ook schreef ze kinderboeken in het Acholi en stelde een Acholi-Engels woordenboek samen.

Na haar docentschap aan de universiteit van Makerere is Adong nu artistiek directeur van *Silent Voices Uganda* (2016), een toneelgezelschap gewijd aan de heropbouw van het Oegandese theater. Het gezelschap heeft een effectief stageprogramma, waarin ervaren en beginnende theatermakers samen een sociaal theaterstuk maken en uitvoeren. Het bevordert kritisch denken en schrijfvaardigheid en voorziet in een praktijkgerichte opleiding in acteren, regisseren en alle aspecten van het ensceneren en produceren. Sinds 2018 kunnen studenten uit heel Afrika aan het programma deelnemen.

Adong Judith wordt gelauwerd vanwege haar bevlogenheid en overtuigende welsprekendheid als schrijver en regisseur. Haar uitdagende en geëngageerde manier van theater maken biedt een platform om getuigenis en verantwoording af te leggen ter verhoging van het sociaal bewustzijn en een dialoog op gang te brengen om sociale verandering te realiseren. Ze belicht de verhalen van kwetsbare en minder bevoorrechte mensen voor een breder publiek in Oeganda en de rest van de wereld. Met niet aflatende ijver en moed strijdt zij tegen onrechtvaardigheid en discriminatie binnen een conservatieve context. Ze spreekt zich krachtig uit, niet alleen tegen officiële beleidsmakers, maar ook tegen locale conventies en vastgeroeste opvattingen. Ze treedt als docent en mentor naar buiten als sterk rolmodel voor jonge theaterproducenten en regisseurs, met name voor vrouwen. Adong Judith wordt gehuldigd omdat zij het toneel en de uitvoerende kunsten in Oeganda nieuw leven heeft ingeblazen.

¹ Gebaseerd op *Les Blancs* van Lorraine Hansberry, 1970.

F o n d s

Marwa al-Sabouni
Syrië
Architectuur en urbanisme

Marwa al-Sabouni (Homs, 1981) is architecte en urban thinker. Zij onderzoekt en definieert de rol van moderne stadsplanning in het aanjagen van conflicten. Omdat zij woonde en werkte in het door oorlog verwoeste Homs, zag ze de stedelijke grenzen veranderen in breuklijnen van geweld. In haar boek *The Battle for Home: The Vision of a Young Architect in Syria* (2016) neemt zij de veranderingen onder de loep van het sociale stelsel van de stad sinds de Franse kolonisatie. Ze laat zien hoe de oude steden geleidelijk aan werden ‘verbeterd’ met moderne elementen, waardoor de saamhorigheid werd verstoord en de gemeenschap uiteenviel. Kille betonnen kolossen waren de doodklap voor het identiteitsbesef en zelfrespect. Door het bestuurlijk opdelen in zones met het oog op efficiency, hygiëne en verkeer, werden de inwoners in enclaves gescheiden door klasse, inkomen, godsdienst of etnische afkomst. Daardoor raakten de mensen nog verder van elkaar vervreemd, met wantrouwen en rivaliteit als gevolg, wat uiteindelijk leidde tot vijandschap en de uitbarsting van de burgeroorlog.

Al-Sabouni staat op het standpunt dat architecten de plicht hebben om sociale cohesie te stimuleren. Vanwege de oorlog kan zij niet bouwen, maar ze maakt ontwerpen voor de toekomst, gebaseerd op de gemeenschapswaarden die de kern vormen van een goede leefruimte. Haar vernieuwende oplossing om het verwoeste Baba Amr-district in Homs te herbouwen heeft als doel het contact tussen mensen nieuw leven in te blazen. Het ontwerp baseert zich op oude Syrische leefruimten, in een tijd dat kerken en moskeeën naast elkaar stonden en diverse klassen en etnische groepen voortdurend met elkaar in contact waren. Met haar plannen introduceert zij opnieuw de traditionele verbindingen tussen openbare en besloten ruimten, en de gebouwen zijn zo ontworpen dat ze organisch kunnen groeien, als bomen.

Deze baanbrekende ontwerpen voor Baba Amr zouden uitgebreid kunnen worden om de hele stad te herbouwen en tot een geheel te maken. Ze staan lijnrecht tegenover de huidige plannen van de regering om afgezonderde massieve torenflats neer te zetten in strak ontworpen groene ruimten. Al-Sabouni dringt erop aan om de plannen te heroverwegen in plaats van blind achter internationale trends aan te lopen en fouten uit het verleden te herhalen.

Ze publiceerde een groot aantal artikelen en geeft lezingen over haar ideeën. Samen met haar man beheert Al-Sabouni de *Arabic Gate for Architectural News*, de enige mediasite voor architectuur in het Arabisch. Ook hebben ze onlangs een educatieve en kinderboekhandel in Homs geopend.

Marwa Al-Sabouni wordt gelauwerd vanwege haar diepgaand onderzoek, heldere beschouwingen en scherpe kritiek op moderne conventies in de architectuur en stadsplanning, waarbij ze vanuit eigen ervaring aantoont dat de samenleving erdoor wordt verdeeld en conflicten worden uitgelokt. Telkens weer hamert zij erop dat een stad in de allereerste plaats een thuis moet zijn en dat de bebouwde omgeving een weergave zou moeten zijn van lokale waarden. Na de verwoestende oorlog kunnen haar fantasievolle en vernieuwende voorstellen voor stadsontwerp ertoe bijdragen om samenwerking, sociale cohesie en het identiteitsbesef te herstellen. Ze benadrukt dat er in steden in de 21ste eeuw een steeds grotere ongelijkheid zal ontstaan en dat er dringend behoefte is aan een wereldwijde herziening van de waarden waarop stadsplanning en architectuur zijn gebaseerd. Ze doordringt architecten in het Midden-Oosten van ideeën die haaks staan op zowel het Europees gerichte model als de stereotiepe islamitische bouwkunst. Marwa Al-Sabouni wordt gehuldigd vanwege de moedige en veerkrachtige manier waarop zij toekomstige mogelijkheden

F o n d s

schetst voor Syrië, ook al wordt het land gebombardeerd en verwoest. En omdat zij ons erop wijst dat menselijkheid, cultuur, trots en hoop ondanks de oorlog blijven bestaan.

Kidlat Tahimik
Filippijnen
Beeldende kunst/Film

Kidlat Tahimik (Baguio, 1942) noemt zichzelf een 'kultur warrior', een strijder voor cultuur. Als veelzijdig beeldend kunstenaar is hij een creatieve kracht in zijn gemeenschap. Zijn naam betekent 'stille bliksemflits' in het Tagalog. Hij werkt altijd low budget en doet de dingen het liefst zelf. Zijn werk bestrijkt geëngageerde performances, conventionele architectuur en installaties met beeldhouw- en houtsnijwerken. Maar het begon allemaal met film. Tijdens zijn baan als economisch researcher in Parijs verscheurde hij zijn masterdiploma en nam ontslag. Hij sloot zich aan bij een Beierse kunstenaarscommune, waar hij een filmstudent hielp bij het maken van een film. Zo leerde hij omgaan met een 16mm camera. Daar werd hij zó door gegrepen dat hij zich met hart en ziel stortte op zijn eerste film: *Perfumed Nightmare* (1977), een gedramatiseerde versie van zijn eigen droomreis naar het Westen en latere ontluistering. Het is een satire op de obsessie met het 'overontwikkelde' Westen. De film won prijzen op internationale festivals en voor Kidlat betekende het een terugkeer naar de Filippijnen.

Kidlat is een fervent verdediger van inheemse culturen. In een dorp van de Ifugao stam bouwde hij een hut en leerde de bewoners hoe ze hun cultuur moesten documenteren. Samen met zijn vrouw Katrin organiseert hij wereldwijd congressen met inheemse volkeren. Zijn andere films zijn: *Why is Yellow Middle of Rainbow?* (alias *I am Furious Fellow*, 1980-94), een kroniek van een vader en zoon, die zich opgewekt door de Filippijnse revolutie van 1980 en natuurrampen heen slaan; *Turumba* (1983), over de invloed van globalisering en westerse religies op het dorpsleven en traditionele ambachten; en *BalikBayan#1* (*Memories of Overdevelopment*, 2015), een revisionistisch historisch drama over Enrique, de slaaf van Magelhães, technisch gezien de eerste mens die rond de wereld zeilde. Als bevlogen voorvechter van de onafhankelijke film stuurde Kidlat zijn Lifetime Achievement Award terug als protest tegen het besluit van het Cinemalaya Philippine Independent Festival om de categorie beginnende filmmakers samen te voegen met die van gevestigde cineasten.

Hij is mede-oprichter van de Baguio Arts Guild (1986) en begeleidt en doceert jong talent in workshops en gemeenschapsprojecten. Hij bouwde naar eigen inzicht twee zeer fantasievolle, non-profit kunstcentra. Het Victor Oteyza Community Art Space is een bruisend open podium, waar talentvolle jongeren de gelegenheid krijgen gratis te exposeren, uitvoeringen te geven en live muziek te maken, gefinancierd door de opbrengst van het inspannende populaire café-restaurant. Het Ili Likha Artists Watering Hole is een ecologische oase met studio's, zalen en een café, dat zich richt op de onafhankelijke film. Het centrum heeft de vorm van een schip en vertoont onafhankelijke films. Net als Kidlats films bestond er van deze gebouwen geen ontwerp. Ze zijn organisch ontstaan door de handen van plaatselijke werklieden met gebruik van gerecyclede gevonden materialen, met als resultaat twee prachtige en opvallende gemeenschapsgebouwen.

Sinds 1998 hebben Kidlat en Lopes Nauyac, zijn Ifugao mentor, een eeuwenoud rijstritueel opnieuw ingevoerd, het zogenaamde 'Pun-nuk'. Het is een jaarlijks dankfeest voor de goden die de rijst hebben geschonken. In 2016 voegde UNESCO de Pun-nuk traditie toe aan de lijst van Intangible Cultural Heritage (ICH, Immaterieel Erfgoed).

F o n d s

Kidlat Tahimik wordt gelauwerd vanwege zijn holistische, vrijgevochten en vrolijke rebellie en levenslange inzet voor onafhankelijke creativiteit. Hij is een charismatisch katalysator en origineel denker, die mensen inspireert om hun innerlijke kracht te gebruiken. Zijn vernieuwende werken op allerlei gebieden verzetten zich tegen opgelegde conventies en pleiten voor een vindingrijk, pragmatisch en milieubewust doe-het-zelf ethos en esthetiek. Hij maakt levendige en fascinerende films, die tonen hoe je tegen onrechtvaardigheid kan strijden en tegelijk kunt genieten van het leven. Hij zet zich in voor de Filipijnse cultuur en inheemse volkeren, protesteert tegen cultureel imperialisme en laat zien dat locale waarden en kennis een kostbaar goed zijn. Kidlat Tahimik wordt gehuldigd vanwege zijn intense sociale betrokkenheid en zijn niet aflatende ijver om dingen te verbeteren, een infrastructuur op te bouwen, zijn talenten te delen en vrije ruimten te creëren.

Eka Kurniawan **Indonesië** **Literatuur**

Eka Kurniawan (Tasikmalaya, West-Java, 1975) is een schrijver die in zijn boeiende romans het complexe recente verleden van Indonesië onder de loep legt. Zijn studie filosofie rondde hij af met een scriptie over de grote Indonesische auteur Pramoedya Ananta Toer, maar hij keerde zich af van het sociaal realisme om zijn eigen vernieuwende stijl te ontwikkelen. In zijn boeken maakt hij gevoelige en vaak traumatische thema's toegankelijk voor een breed publiek. Hij combineert diverse literaire vormen en invloeden, zoals plaatselijke folklore, orale overlevering, Wajang, Indonesische krijgskunst, horrorstrips en magisch realisme, die samen de persoonlijke, veelgelaagde ervaringen van de mensen beschrijven. Met zijn scherpe historische intelligentie, zijn rijke vertelkunst en paginalange fantastische plotwendingen en brutale humor is het werk van Kurniawan een bevestiging van de menselijkheid van diegenen die een marginaal bestaan leiden – mensen die worden uitgebuit, buitengesloten, vervolgd, en die eigenlijk in de meerderheid zijn.

Zijn eerste belangrijke roman *Cantik Itu Luka* (2002, *Schoonheid is een vloek*, in mei 2018 bij Lebowski verschenen in de vertaling van Maya Sudetja-Liem en Sven Aalten) is zowel een hilarische satire als een familie-epos, met als thema het brute, seksuele geweld ten tijde van de Nederlandse overheersing, de Japanse bezetting en de dictatuur en genocide onder Suharto.

In 2004 verscheen *Lelaki Harimau* (2004, *Tijgerman*). Het gaat over een man die bezeten is door de geest van een witte tijger en over twee geplaagde families die verstrikt zijn in dorpspolitiek. Kurniawan baseert zich op locale verhalen over magische tijgers als beschermers van dorpen en families. Maar in zijn boek maakt hij van de tijger een tijgerin die bezit neemt van een man – een wending waardoor hij scherpe kritiek kan uiten op het patriarchaat en de onderdrukking van vrouwen. Met dit opvallend lyrische en ingenieus opgebouwde boek viel Kurniawan als eerste Indonesische schrijver de eer te beurt om genomineerd te worden voor de Man Booker Prize 2016. Andere werken van Kurniawan: *Corat-coret di Toilet* (*Graffiti in het toilet*, 2000), een satirische verhalenbundel over mensen van zijn generatie, waaronder leiders die machtsgeile opportunisten zijn geworden; *Kumpulan Budak Setan* (2010, *Slavenclub van de duivel*), een anthologie van spookverhalen (i.s.m. met andere auteurs); *Seperti Dendam, Rindu Harus Dibayar Tuntas* (2014, *Aan mij de wraak, alle anderen betalen cash*), een studie naar mannelijkheid, verkrachting, macht en onmacht; en *O* (2016), een kinderboek dat ook volwassenen zal aanspreken. Zijn boeken zijn in 24 talen vertaald.

F o n d s

Eka Kurniawan wordt gelauwerd vanwege zijn uiterst fantasievolle vertelkunst, zijn uitzonderlijk mooie schrijfstijl en het universele belang van zijn thema's. Hij uit kritiek op politiek geweld dat wordt verzwegen in de media en onderzoekt omstreden kwesties op een toegankelijke manier, zodat de mensen verhalen uit hun eigen verleden kunnen terugkrijgen en hun land beter kunnen begrijpen. Hij maakt de kenmerken van de Indonesische cultuur zichtbaar en verhoogt de waardering/status van locale mythen en verhalen. Hij toont de kracht van taal en literatuur in de manier waarop informatie over heikele onderwerpen tot ons komt, vooral in een tijd waarin de taal wordt gekaapt door de machthebbers. Eka Kurniawan wordt gehuldigd omdat hij aandacht vraagt voor alternatieve interpretaties van de Indonesische geschiedenis, en het bewustzijn en een beter begrip van zijn geboorteland stimuleert, iets wat lang op de achtergrond is gebleven.

O Menelick 2° Ato
Brazilië
Media/Journalistiek

O Menelick 2° Ato (Menelick Tweede Akte, São Paulo, 2010) is een onafhankelijk platform dat de Afro-Braziliaanse cultuur zichtbaar maakt in een samenleving gekenmerkt door rassenongelijkheid. Hoewel minder dan de helft van de bevolking zich als blank beschouwt en de meeste Brazilianen van gemengde afkomst zijn, spelen zwarten nauwelijks een rol in de Braziliaanse media. O Menelick 2° Ato biedt denkers en voortrekkers van de Afro-Braziliaans artistieke wereld de gelegenheid hun ideeën te delen en de interesses en creativiteit van de hedendaagse zwarte gemeenschap in Brazilië over te brengen.

Het blad is opgericht door journalist en fotograaf Nabor Jr. in navolging van het allereerste tijdschrift voor zwarten in Brazilië, Menelick² genaamd, dat door een dichter in 1915 werd gelanceerd, maar slechts korte tijd heeft bestaan. Het is een avantgardistisch non-profit kwartaalblad, dat zowel digitaal als in papieren vorm verschijnt en gratis te verkrijgen is in bibliotheken en op culturele evenementen, als ook in probleemwijken in São Paulo. De redactie bestaat uit cultureel activisten, kunstenaars, wetenschappers en journalisten en diverse creatieve, populaire en wetenschappelijke schrijvers en kunstenaars werken eraan mee.

De opzet van O Menelick 2° Ato is de zichtbaarheid van de zwarte cultuur te bevorderen en het gebrek aan diversiteit in de mainstream culturele instituten aan de kaak te stellen. Het blad heeft als uitgangspunt dat kunst een krachtig middel is om de strijd en de bijdragen van zwarte mensen te laten zien en te verspreiden. Het biedt artikelen over alle muziekgenres, theater, film, dans, beeldende kunst, fotografie, mode, literatuur, poëzie en populaire dansvormen als krumping en hiphop, en laat een breed publiek kennismaken met vele individuele kunstenaars en collectieven.

O Menelick 2° Ato legt de nadruk op culturele acties die vraagtekens zetten bij sociale conventies en stereotypen. Het brengt de ervaring van zwarten voor het voetlicht, maar ook niet-zwarten kunnen bijdragen leveren. In kritische essays worden culturele werken besproken met onderwerpen als rassenidentiteit, genderpolitiek, klasse, de sociaal-economische positie van Afro-Brazilianen, oorlog, kolonialisme en consumptiedrang. In journalistieke artikelen komen hete hangijzers aan de orde als de afwezigheid van zwarten in Braziliaanse reclames. In een katern over Afrika worden diasporische verbanden gelegd en wetenschappelijke artikelen behandelen de erfenis

² De naam is een eerbetoon aan Menelick I van Ethiopië, het enige Afrikaanse land dat geen koloniale overheersing heeft gekend.

F o n d s

van zwarte Braziliaanse meesters, kunstenaars die altijd over het hoofd zijn gezien in de geschiedenis van het land en onbekend zijn gebleven, zeker bij de jongere generatie.

Met het documenteren van zwarte culturele activiteiten en producties bouwt O Menelick 2° Ato aan een kennisarchief dat een informatie- en onderzoeksbron is voor de generatie van nu en de toekomst. De kritische interpretatie van kunstwerken vormt een fundament die de veelomvattende Braziliaanse kunstgeschiedenis nog steeds ontbeert.

O Menelick 2° Ato wordt gelauwerd omdat het zich met hart en ziel inzet om het gebrek aan vertegenwoordiging in de Braziliaanse media en culturele instanties van de Afro-Braziliaanse gemeenschap recht te zetten. Het blad documenteert de zwarte cultuur en komt op voor zijn belangen. Het benadrukt de conceptuele inhoud van de Afro-Braziliaanse kunst en zorgt dat die wordt verspreid onder een breed publiek. Het draagt bij tot een beter begrip voor de ervaringen van zwarten, stimuleert kritisch debat en opent wegen naar interraciaal contact en integratie. Het illustreert de noodzaak voor alternatieve publicatiekanalen als weerwoord tegen de heersende opinies en het bevordert gelijke kansen. O Menelick 2° Ato wordt gehuldigd omdat het de zwarte meerderheid van de Braziliaanse bevolking, met name de jongeren, een gevoel van trots en zelfrespect bijbrengt.